

COLLINT

De internering van collaboratieverdachten in België (1944-1946)

Contract B2/233/P2/COLLINT

Samenvatting

De internering van collaboratieverdachten na de Duitse bezetting van België (september 1944) was een enorme (buiten)gerechtelijke 'operatie' in de Belgische naoorlogse geschiedenis en heeft nog steeds een impact op de hedendaagse Belgische samenleving (zie bv. politieke interventies over dit onderwerp, vragen door verwanten, tv-reeksen over kinderen van de collaboratie). Op grond van een besluitwet van 1918 werden tot 40.000 verdachten van medewerking met de bezetter van hun vrijheid beroofd en geïnterneerd in gevangenissen of interneringskampen in 1944-1946, velen van hen gevangengenomen door weerstanders.

Intense maatschappelijke discussies houden sinds jaren aan, er ontstonden mythes en de legitimiteit van de wijze waarop de Belgische Staat en het Belgisch militair gerecht de collaboratie aanpakte werd en wordt nog steeds in vraag gesteld.

Dit onderzoeksproject wil bijdragen tot een beter begrip van de organisatie van de internering en van het militair gerecht en mythes/verhalen over deze kwestie nagaan en eventueel ontkrachten of bevestigen. Dit project stelde Fort Breendonk in het centrum van het onderzoek. Fort Breendonk, een interneringskamp in september-oktober 1944 en momenteel beheerd door het WHI, stond centraal in de repressie aangezien het tot kort voordien een Duits SS-concentratiekamp was geweest en nu één van de overgebleven sites is. Een (private) namenlijst van personen die in Breendonk werden geïnterneerd diende als vertrekpunt om een gegevensbank aan te leggen van alle geïnterneerden in Breendonk, en daarnaast werden verdere individuele gegevens verzameld uit de archieven van het militair gerecht (bewaard door het Rijksarchief). Om een vergelijking te maken tussen een interneringscentrum uit de Vlaamse regio, een uit de Waalse regio en één uit het Duitstalig gebied in dezelfde periode (september-december 1944), werden gelijkaardige gegevens als die van Breendonk verzameld in de archieven van de voormalige krijgsgerechten, de "consultatieve commissies" en de Vreemdelingenpolitie m.b.t. de geïnterneerden van de interneringscentra van Namen-Arsenaal en Eupen. Zo bevat de gegevensbank gedetailleerde informatie over ongeveer 1800 geïnterneerden: wie werd binnengebracht en door wie, welke waren de redenen van de vrijheidsberoving en van de internering, wie werd nadien het voorwerp van gerechtelijk onderzoek en van gerechtelijke vervolging, enz. Om de oprichting en de evolutie van de interneringscentra te beschrijven, werden de archieven van het Hoog Commissariaat voor 's Lands Veiligheid (in het Rijksarchief) over zijn positie m.b.t. de interneringscentra en het beheer ervan systematisch en in detail bestudeerd en aangevuld met een beperktere analyse van de archieven van het auditoraat-generaal bij het militair gerechtshof (in het Rijksarchief) m.b.t. deze centra. Het onderzoek onderzocht eveneens het wettelijk kader, hoe het gerechtelijk systeem functioneerde en hoe de wetbepalingen doorheen de tijd evolueerden.